

ΟΥΡΑΝΙΑ

- 1 Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ἦσαν οἶδε·
Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ
δὲ ἄρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς
έόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ
5 τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι· καὶ
Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας·
Αἰγινῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δὲ δυοκαίδεκα,
Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ,
Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κήιοι δύο τε νέας καὶ
10 πεντηκοντέρους δύο· Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβοήθεον
πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ.
- 2 Ἦσαν μὲν ὧν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἴρηται
δὲ μοι καὶ ὅσον τι πληθὸς ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο.
Ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ
5 τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσια καὶ ἐβδομήκοντα καὶ μία. Τὸν δὲ
στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρείχοντο
Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδην Εὐρυκλείδew· οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ
ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύη, Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι
ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στρατεύμα.
- 3 Ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην

2. 2 ὅσον Reiske : ὡς codd.

1. 1. Ἑλλήνων: genit. part., vert. 'aan Griekse kant'. — ναυτικὸν στρατὸν: 'zeemacht', 'oorlogsvloot'. — ταχθέντες: bij landtroepen 'opgesteld', bij schepen 'ingedeeld'. 2. παρεχόμενοι: in de betekenis 'verschaffen', 'leveren' worden act. en med. naast elkaar gebruikt; toch is er verschil: med. voor beschikbaar stellen aan de vloot, aan het opperbevel, act. beschikbaar stellen aan een bondgenoot, uitlenen. 11. πεντηκοντέρους: 'door vijftig man geroeide schepen'. 2. 3. ἐπ' Ἀρτεμίσιον: bij συλλεχθεισέων. 8. λύσειν... στρατεύμα: 'af te zullen zien van deelname aan de expeditie / vlootoperatie'. 3. 1. κατ' ἀρχὰς: 'aanvankelijk'.

πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὸν εἶη ἐπιτρέπειν· ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα τε ποιούμενοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ γρόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλάς, ὀρθὰ 5 νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσοῦτω κάκιόν ἐστι ὅσω πόλεμος εἰρήνης· ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, ὡς διέδεξαν· ὡς γὰρ διωσάμενοι τὸν Πέρσην περὶ τῆς ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Πausανίειω ὕβριν 10 προῖσχόμενοι ἀπέιλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι ὡς 4 εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέτας καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρόδῃσαντες δρησμὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. 5 Γρόντες δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκδέωνται. Ὡς δ' οὐκ ἔπειδον, μεταβάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείδουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ 10 τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης

2. τὸ ναυτικόν: hier 'het opperbevel over de vloot'. 7. κάκιόν: niet κακίων, dus niet 'erger', maar 'iets ergers'. 8. μέχρι ὅσου: 'zo lang als'. — ἐδέοντο: subj. Ἀθηναῖοι; JEP en vGr. veronderstellen een subjectswisseling omdat Hdt. te pro-Atheens was om de Atheners van opportunisme te verdenken of te beschuldigen. Daartegen zijn twee bezwaren: 1. opportunisme gold voor Hdt. en zijn milieu zeker niet als laakbaar; 2. van de toehoorder (!) te verwachten dat hij in staat is hier een subjectswisseling te accepteren is te veel gevraagd; dat vergt van hem iets bijna bovenmenselijks: een kritische houding en een flexibele geest waarover alleen de knapste filologen beschikken. — αὐτῶν: bedoeld worden de bondgenoten, in de eerste plaats de Spartanen. — ὡς διέδεξαν: 'hetgeen zij (de Atheners) (later) hebben laten zien', zeker niet 'wie sie zu erkennen gaben' St. 4. 2. καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέτας: 'bij Aphetae afgemeerd / aan land getrokken / voor anker liggend'. — στρατιῆς: 'krijgsvolk', 'soldaten' D. 9. πείδουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ: dat corruptie gold zeker niet als deugdzaam, maar toch in de eerste plaats als iets wat vanzelfsprekend is.

ποιήσονται τὴν ναυμαχίην.

- 5 Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἑλληνας ἐπισχεῖν ὧδε ποιέει. Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα ὡς παρ' ἐωυτοῦ δῆθεν διδοῦς. Ὡς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο (Αδείμαντος γὰρ ὁ Ἰκύντου ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς τῶν λοιπῶν
5 ἤσπαιρε μῦνος, φάμενος ἀποπλεύσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενεῖν), πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· «Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μήδων πέμψει ἀπολιπόντι τοὺς συμμαχους.» Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν
10 Ἀδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. Οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηνε. Ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ [τὰ χρήματα].
- 6 Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμάχησαν. Ἐγένετο δὲ ὧδε. Ἐπίτε δὴ ἐς τὰς Ἀφέτας περὶ δείλην πρωίην γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ
5 αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν, εἴ κως ἔλοιεν αὐτάς. Ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλέειν οὐ κώ σφι ἐδόκεε τῶνδε εἵνεκα, μὴ κως ἰδόντες οἱ Ἑλληνες προσπλέοντας ἐς φυγὴν ὀρμήσειαν φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη· καὶ ἔμελλον δῆθεν φεύξεσθαι, ἔδει δὲ μηδὲ πυρφόρον τῷ ἐκείνων λόγῳ

5. 10 πληγέντες : πάντες

5. 5. ἤσπαιρε: 'spartelde', 'stribbelde tegen'. 10. πληγέντες: 'van hun stuk gebracht'. 13. ἠπιστέατο: 'zij dachten'. — οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων: 'degenen die een aandeel gekregen hadden in dat geld'; zij begrepen dus noch de herkomst van het geld, noch dat zij waren afgescheept met een fooi.. 14. ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ: 'met dat doel'. 6. 2. περὶ δείλην πρωίην: 'vroeg in de middag'. 8. εὐφρόνη καταλαμβάνη: 'de nacht hen (de Grieken) zou opvangen', d.w.z. aan het zicht zou onttrekken en daarmee in veiligheid brengen. — ἔμελλον δῆθεν φεύξεσθαι: 'dat ze in dat geval zouden ontkomen (niet 'vluchten') was zeker'. 9. πυρφόρον: 'vuurdrager', een in beginsel onschendbare tempeldienaar die meeging om

ἐκφυγόντα περιγενέσθαι.

10

Πρὸς ταῦτα ὧν τάδε ἐμνηχανέοντο· τῶν νεῶν πασέων 7
ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἕξωθεν Σκιάθου, ὡς ἂν μὴ
ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλεύουσαι Εὐβοίαν κατὰ τε
Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐρίπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν
οἱ μὲν ταύτη ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω 5
φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. Ταῦτα
βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν
νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἑλλησι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ
πρότερον ἢ τὸ σύνδημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν
περιπλέοντων ὡς ἠκόντων. Ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ 10
λοιπέων νεῶν ἐν τῆσι Ἀφέτησι ἐποιεῦντο ἀριθμόν.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν 8
(ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δῦτης
τῶν τότε ἀνθρώπων ἀριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ
Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι
Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν 5
νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἑλληνας,
ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ἐς τότε. Ὅτεω μὲν δὴ τρόπῳ τὸ
ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν
ἀτρεκέως, θωμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα· λέγεται γὰρ
ὡς ἐξ Ἀφετείων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ 10
ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἄρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ἐς
ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθῶν. Λέγεται μὲν νυν καὶ

bepaalde rituele handelingen tijdens een veldtocht te verrichten.

7. 2. *περιέπεμπον ἕξωθεν Σκιάθου*: voor het juiste begrip geve men zich rekenschap van de geografische situatie: het Griekse vaste land nadert de noordkust van Euboea met de twee kapen van de Pagasische Golf. Op de westkaap ligt Artemisium, op de oostkaap Aphetae. Nog iets oostelijker, tegenover de noord-oostkaap van Euboea ligt het eiland Sciathus. Caphereus is de zuid-oostkaap van Euboea, Geraestus de zuidkaap (bij Carysthus). 4. *Εὐρίπον*: de nauwe zeestraat tussen Aulis op het vaste land en Chalcis op Euboea. 6. *σφεῖς*: bedoeld worden de Perzische schepen die bij Aphetae zijn achtergebleven; pronomen determinativum; het Attisch zou hier *αὐτοί* gebruiken. 10. *ὡς ἠκόντων*: 'dat ze in aantocht waren', d.w.z. de Euripus bereikt hadden. 8. 5. *περιεβάλετο*: 'had hij verworven'.

ἄλλα ψευδέσι ἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα· περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοίω μιν
 15 ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισιον. Ὡς δὲ ἀπίκητο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὡς γένοιτο καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν.

9 Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. Πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας μετέπειτα νύκτα μέσσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῆσι περιπλευούσῃσι τῶν νεῶν. Μετὰ δὲ
 5 τοῦτο, ὡς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε, δείλην ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανεπέλεον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου.

10 Ὅρῶντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκοντες ἀνήγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε τῶν
 5 Ἑλλήνων ὀρῶντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωυτῶν πλήθει τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλεούσας. Καταφρονήσαντες ταῦτα ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. Ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων ἦσαν εὖνοοι τοῖσι Ἕλλησι ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο συμφορὴν [τε] ἐποιεῦντο μεγάλην ὀρῶντες <τε> περιεχομένους αὐτοὺς καὶ
 10 ἐπιστάμενοι ὡς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει, οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα· ὅσοισι δὲ καὶ ἠδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο ὅκως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἐλὼν παρὰ βασιλέος δῶρα λάμψεται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ
 15 στρατόπεδα.

13. **μετεξέτερα**: ‘uiteenlopend’, ‘divers’. 9. 3. **αὐλισθέντας**: ‘kamperend’, sc. op het strand, om de Perzen de indruk te geven dat zij voorlopig niet tot actie zouden overgaan. 7. **τοῦ διεκπλόου**: ‘de (door hen bedachte) methode om door de vijandelijke linie te breken’. 10. 3. **ἐπενείκοντες**: ‘toeschrijvend’. 6. **ἄμεινον πλεούσας**: ‘meer zeewaardig’. **καταφρονήσαντες ταῦτα**: ‘met zeze vaste overtuiging’; het element ‘minachten’ zou hier ontbreken (?). 14. **λόγος... πλεῖστος**: ‘de beste reputatie’.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντίπρωροι τοῖσι **11**
 βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον,
 δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ
 ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. Ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας
 αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων **5**
 βασιλέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἔοντα ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ [ἄνδρα]. Πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων
 εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχροίου, καὶ τὸ ἀριστήριον
 ἔλαβε οὗτος. Τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκείως
 ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε· οἱ μὲν δὴ Ἑλληνες ἐπὶ τὸ **10**
 Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφέτας, πολλὸν
 παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος
 Λήμνιος μῦνος τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλήνων ἔοντων αὐτομολεῖ ἐς
 τοὺς Ἑλληνας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν
 [αὐτῷ] χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. **15**

In de nacht breekt
 een noodweer los.

Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρους, **12**
 ἐγένετο δὲ ὕδωρ τε ἀπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ
 βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια
 ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφέτας, καὶ περὶ τε τὰς πρόρας τῶν νεῶν
 εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. Οἱ δὲ **5**
 στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον καπιστέατο,
 ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ἐς οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γὰρ ἢ καὶ
 ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ
 γενομένου κατὰ Πήλιον ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἐκ δὲ τῆς
 ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν **10**

11. 1. ἐσήμηνε: het verzwegen subject is de hoornblazer. — ἀντίπρωροι: 'boeg tegen boeg', even verder κατὰ στόμα 'frontaal'. 2. πρύμνας: 'achterstevens'. 4. ἀπολαμφθέντες: 'opgevangen', 'tegengehouden'. 9. ἑτεραλκείως: 'onbeslist'. 12. 1. ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε: 'toen de duisternis was ingevallen'; εὐφρόνη - nacht (8 x). 2. σκληραὶ βρονταὶ: 'harde donderslagen', 'hevig onweer'; σκληρός - hard (2 x). 4. ἐξεφορέοντο ἐς: 'dreven af in de richting van'. 5. εἰλέοντο: 'hoopten zich op'. ταρσοὺς τῶν κωπέων: 'de bladen van de roeiriemen'; ταρσός 1. mat; 2. blad; 3. voetzool (3 x). 10. ὄμβρος τε λάβρος: 'hevige regenval'; ὄμβρος - regenbui (5 x); λάβρος - hevig (3 x, alleen bij ὄμβρος).

ὀρημμένα βρονταί τε σκληραί.

- 13** Καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη <ή> νύξ ἐγένετο· τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσοῦτω ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι· ὡς γὰρ δὴ πλέουσι αὐτοῖσι χειμῶν
5 τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίας, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. Ἐποιεέτό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὅπως ἂν ἐξισωθεῖν τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῶ πλέον εἴη.
- 14** Οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίας διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἀφέτησι βάρβαροι, ὡς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ἐπεβοήθειον νέες
5 τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. Αὐταί τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθοῦσα ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν πάντες εἶησαν διεφθαμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. Φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη
10 ἐγένετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἄρτεμίσιον.
- 15** Τρίτη δὲ ἡμέρη δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἑλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρασκευασάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας.
5 Συνέπιπτε δὲ ὥστε τὰς αὐτὰς ταύτας ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. Ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν· οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο ὅπως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς
10 βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρατήσουσι.

13. 5. τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίας: 'de holten van Euboea' (O.D.); bedoeld wordt de kust van Euboea tussen de Euripus en Kaap Geraestus (de zuid-west punt). 7. ὑπὸ τοῦ θεοῦ: 14. 5. ἐπέρρωσαν: versterkten??

Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλεον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας 16
εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. Οἱ δὲ βάρβαροι μνηοειδῆς ποιήσαντες
τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο, ὡς περιλάβοιεν αὐτούς· ἐνδεῦτεν οἱ
Ἕλληνες ἐπανέπλεόν τε καὶ συνέμισγον. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ
παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο· ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ 5
μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε,
ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας.
Ὅμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶχε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο
ὑπὸ νεῶν ὀλιγέων ἐς φυγὴν τρέπεσθαι. Πολλαὶ μὲν δὴ τῶν
Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶ δ' ἔτι 10
πλέονες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. Οὕτω δὲ
ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω 17
στρατιωτέων ἠρίστευσαν, οἱ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο
καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. Τῶν δὲ
Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ
Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω, ὃς δαπάνην οἰκίην 5
παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι ἐπὶ οἰκίῃ νηί.

Ὡς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἐκάτεροι ἐς ὄρμον ἠπείγοντο. Οἱ δὲ 18
Ἕλληνες ὡς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν,
τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ
περιεφθέντες, καὶ οὐκ ἦκιστα Ἀθηναῖοι τῶν αἰ ἡμίσειαι τῶν
νεῶν τετρωμέναι ἦσαν, δρησμὸν δὴ ἐβούλευον ἔσω ἐς τὴν 5
Ἑλλάδα.

Νόψ δὲ λαβῶν ὁ Θεμιστοκλέης ὡς εἰ ἀπορῶραγείη ἀπὸ τοῦ 19
βαρβάρου τό τε Ἴωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικόν, οἳοί τε εἶησαν
(ἀν) τῶν λοιπῶν κατ' ὑπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων

16. 6. ἔπιπτε: 'kwam ten val', 'kwam in moeilijkheden'. 7. περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας: 'tegen elkaar botsten'. 8. ἀντεῖχε: 'bood weerstand'. 12. διέστησαν χωρὶς: lett. 'gingen afzonderlijk uiteen', vert. 'gingen uiteen en trokken zich terug op hun basis'. 17. 5. δαπάνην οἰκίην παρεχόμενος: 'op eigen kosten', 'voor eigen rekening'. 18. 1. ἄσμενοι: 'opgelucht'. 2. διακριθέντες: = χωρὶς διαστάντες. 3. ἐπεκράτεον: 'ontfermden zich over'. 19. 1. νόψ δὲ λαβῶν ὁ Θεμιστοκλέης ὡς: Th., bedenkende dat... 3. ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν: als gebeurtenis nog

πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτη συλλέξας τοὺς στρατηγούς
 5 ἔλεγέ σφι ὡς δοκεῖ ἔχειν τινὰ παλάμην τῇ ἐλπίζοι τῶν
 βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. Ταῦτα μὲν νυν
 ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε
 ποιητέα σφι εἶναι ἔλεγε, τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν
 καταθύειν ὅσα τις ἐδέλοι (κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν
 10 ἢ τοὺς πολεμίους), παραίνεέ τε προειπεῖν τοῖσι ἐωυτῶν ἐκάστους
 πυρὰ ἀνακαίειν· κομιδῆς δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτῶ μελήσειν, ὥστε
 ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. Ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν καὶ
 αὐτίκα πυρὰ ἀνακαυσάμενοι ἐτρέποντο πρὸς τὰ πρόβατα.

20 Οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὡς
 οὐδὲν λέγοντα οὐτ' ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προεσάξαντο ὡς
 παρεσομένου σφι πολέμου, περιπετέα τε ἐποίησαντο σφίσι
 αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βάκιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ
 5 χρησμός·

Φράζεο, βαρβαρόφωνος ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ
 βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

Τούτοισι δὴ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι, ἐν τοῖσι τότε
 παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοισι κακοῖσι παρῆν σφι συμφορῇ
 10 χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα.

21 Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπραττον, παρῆν δὲ ὁ ἐκ Τρηχῖνος
 κατάσκοπος. Ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας,
 γένος Ἀντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο (καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες
 ἔτοιμον), εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατός, σημαίνειν τοῖσι ἐν
 5 Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι· ὡς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώνιχος ὁ Λυσικλέος
 Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἔτοιμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι
 ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἦν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν.
 Οὗτος ὢν ὁ Ἀβρώνιχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμηνε τὰ γεγονότα
 περὶ Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ὡς ἐπίθοντο ταῦτα,
 10 οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ὡς

zonder betekenis, geeft alleen aan waar ταύτη zich bevindt.

5. παλάμην: 1. hand; 2. plan, list. 9. τὴν στρατιήν: = τὴν ἐαυτῶν
 στρατιήν, subj. acc. 11. κομιδῆς δὲ πέρι: enigszins los met de rest van de
 zin verbonden; 'wat de evacuatie (aftocht, ontsnapping) betreft'.